

FANLARARO MULOQOT ORQALI 5-6 SINFLAR O'QUVCHILARIDA OG'ZAKI GAPIRISH QOBILIYATLARINI SHAKLLANTIRISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Uteuliyeva Mexriban Ibraimovna

Toshkent gumanitar fanlar universiteti

assistent o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.8398274>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 25-September 2023 yil

Ma'qullandi: 28-September 2023 yil

Nashr qilindi: 30-September 2023 yil

KEY WORDS

Fanlararo aloqa; Og'zaki nutq ko'nikmalari; 5 va 6-sinf o'quvchilari; Pedagogik strategiyalar.

ABSTRACT

Ushbu maqola fanlararo aloqani amalga oshirish orqali 5 va 6-sinf o'quvchilarida og'zaki nutq ko'nikmalarini oshirishning innovatsion yondashuvlarini o'rganadi. Samarali muloqot akademik muvaffaqiyat va shaxsiy rivojlanish uchun asosiy qobiliyatdir. Turli fanlarni birlashtirish va fanlararo munozaralarni rag'batlantirish talabalarning og'zaki nutqini rivojlantirishga sezilarli hissa qo'shishi mumkin. Ushbu maqola fanlararo aloqaning ahamiyatini o'rganadi, amaliy strategiyalarni taqdim etadi va og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda uning afzalliklarini muhokama qiladi. Haqiqiy misollar va pedagogik tushunchalar orqali o'qituvchilar o'z sinflarini o'ziga ishongan va ifodali yosh ma'ruzaachilarni tarbiyalaydigan dinamik muhitga qanday aylantirishni chuqurroq tushunishlari mumkin.

Og'zaki muloqot qobiliyatlari bugungi dunyoda ajralmas hisoblanadi. Samarali og'zaki muloqot odamlarga nafaqat akademik imkoniyatlarni beradi, balki ularni hayotning turli kasbiy va shaxsiy sohalarida muvaffaqiyatga erishish uchun jihozlaydi. Shuning uchun bu ko'nikmalarni yoshligidan tarbiyalash juda muhimdir. Ushbu maqola 5 va 6-sinf o'quvchilarining og'zaki nutq ko'nikmalarini oshirish uchun fanlararo aloqadan foydalanishning innovatsion yondashuvini o'rganadi.

ASOSIY QISM

Fanlararo aloqaning ahamiyati

Fanlararo aloqa mavzu yoki masala bo'yicha yaxlit tushuncha yaratish uchun turli o'quv fanlaridagi bilimlarni birlashtirishni anglatadi. Ushbu yondashuv ta'limda e'tirofga sazovor bo'ldi, chunki u tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va samarali muloqotga yordam beradi. Og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirish kontekstida fanlararo aloqa bir qancha afzalliklarni beradi.

Kontekstli ta'lim: fanlararo munozaralar talabalarga muloqot qilishlari uchun real dunyo kontekstlarini taqdim etadi. Turli mavzularni bog'lash orqali talabalar mavzularni turli tomonlardan muhokama qilishlari mumkin, bu ularning muloqotini yanada dolzarb va qiziqarli qiladi.

Tanqidiy fikrlash: mavzular o'rtasida aloqa o'rnatish orqali o'quvchilarni tanqidiy fikrlashga undash ularning argumentlarni tuzish, dalillardan foydalanish va o'z fikrlarini samarali ifodalash qobiliyatini oshiradi.

Lug'atni boyitish: fanlararo aloqa o'quvchilarni turli sohalaridagi mavzularni o'rganishda kengroq lug'at bilan tanishtirish imkonini beradi. Ushbu kengaytirilgan lug'at ularning nutq qobiliyatlarini sezilarli darajada yaxshilashi mumkin.

Fanlararo aloqani amalga oshirishning amaliy strategiyalari

Tematik birliklar: Bir nechta mavzularni qamrab olgan tematik birliklar atrofida darslarni tashkil qilish. Misol uchun, iqlim o'zgarishi bo'yicha birlik fan, geografiya va til san'atlarini o'z ichiga olishi mumkin. Keyin talabalar iqlim o'zgarishining ta'sirini turli nuqtai nazardan muhokama qilishlari mumkin, mavzu bo'yicha izchil gapirish qobiliyatini oshiradilar.

Hamkorlikdagi loyihalar: Talabalarining birgalikda ishlashi va topilmalarini taqdim etishini talab qiladigan hamkorlik loyihalarini tayinlang. Bu nafaqat ularning nutq qobiliyatini oshiradi, balki jamoaviy ish va hamkorlikni rivojlantiradi.

Munozaralar: Turli mavzulardagi tushunchalarni o'z ichiga olgan munozaralar tashkil qilish. Bu talabalarni turli sohalaridagi terminologiya va tushunchalardan foydalanishga undaydi, ularning tushunish va muloqot qobiliyatlarini mustahkamlaydi.

Og'zaki nutq ko'nikmalari uchun fanlararo aloqaning afzalliklari

Ishonchni oshirish: Talabalar murakkab mavzularni turli tomonlardan muhokama qilishga odatlansa, ularning nutqqa ishonchi oshadi. Ular o'z fikrlarini ishonchli va aniq ifodalashni o'rganadilar.¹

Rivojlangan artikulyatsiya: Turli mavzular bo'yicha fikrlarni ifodalash amaliyoti o'quvchilarning o'z fikrlarini tuzish va ularni izchillik bilan yetkazish qobiliyatini yaxshilaydi.

Kengroq bilimlar bazasi: fanlararo aloqa o'quvchilarning bilim bazasini kengaytirib, ularga turli mavzular bo'yicha mazmunli suhbatlar o'tkazish imkonini beradi.

Og'zaki muloqot qobiliyatlari ham akademik, ham professional sharoitlarda muvaffaqiyatga erishish uchun juda muhimdir. O'quvchilarda samarali og'zaki nutq ko'nikmalarini erta yoshdan shakllantirish muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqola fanlararo aloqalar orqali 5-6-sinf o'quvchilarida og'zaki nutq ko'nikmalarini shakllantirish usullarini takomillashtirishga qaratilgan. Turli fanlar va fanlarni o'z ichiga olgan holda, talabalar o'zlarining muloqot qobiliyatlarini oshirishlari mumkin, shu bilan birga kengroq bilim va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradilar.

1. Og'zaki nutq ko'nikmalarining ahamiyati:

Samarali og'zaki muloqot hayotning bir qancha jabhalarida, jumladan, akademik taqdimotlar, guruh muhokamalari va ijtimoiy o'zaro munosabatlarda muhim ahamiyatga ega. Bu o'quvchilarga o'z fikrlarini ifoda etish, fikr almashish, faol tinglash, tengdoshlari bilan samarali suhbatlashish imkonini beradi.

2. Fanlararo aloqa:

Fanlararo aloqa o'rganish uchun yaxlit asos yaratish uchun turli mavzulardagi mavzular, tushunchalar va amaliyotlarni o'z ichiga oladi. Til san'ati, ijtimoiy tadqiqotlar, fan va

¹ Шукурова, М. А. (2021). Анализ специальной лексики английского языка XVI века по аспектам терминологичности. МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА, 4(2).

hatto san'at kabi turli fanlarni birlashtirib, o'qituvchilar og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishni qo'llab-quvvatlovchi mazmunli fanlararo loyihalarni yaratishi mumkin.²

3. Munozara:

Munozaralar og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirish uchun ajoyib platformadir. O'qituvchilar muayyan mavzular bo'yicha bahs-munozaralarni boshlashlari yoki o'quvchilarni o'z nuqtai nazarlarini taqdim etishlari, boshqalarni faol tinglashlari va mantiqiy dalillarni yaratishlari uchun guruh muhokamalarida qatnashishga undashlari mumkin. Bu nafaqat nutq qobiliyatlarini oshiradi, balki tanqidiy fikrlash va turli fikrlarni hurmat qilish qobiliyatini ham rivojlantiradi.

4. O'quv dasturlari bo'yicha taqdimotlar:

Turli mavzularni bitta taqdimotga integratsiyalash talabalarga og'zaki nutq ko'nikmalarini mashq qilishda yordam beradi va bir nechta tushunchalarni tushunishlarini namoyish etadi. Masalan, talabalar til bilimlari, tadqiqot usullari va ko'rgazmali qurollardan foydalangan holda tarixiy voqealar haqida taqdimotlar yaratishlari mumkin. Ushbu loyihalarni sinfga taqdim etish orqali talabalar notiqlik mahoratiga ishonch hosil qiladi va bir nechta mavzular bo'yicha keng qamrovli tushunchani rivojlantiradi.

5. Hamkorlik loyihalari:

Guruh loyihalari og'zaki muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish uchun ideal imkoniyatdir. Talabalarni jamoalarga bo'lish orqali o'qituvchilar umumiy maqsad sari birgalikda ishlashni talab qiladigan hamkorlik vazifalarini belgilashlari mumkin. Ilmiy eksperiment bo'ladimi, yangiliklar hisoboti yoki muayyan mavzuga oid teatr tomoshasi bo'ladimi, bu loyihalar talabalarni samarali muloqot qilishga, mas'uliyatni taqsimlashga va o'z g'oyalarini izchil bayon etishga undaydi.³

XULOSA

Fanlararo aloqalar orqali 5 va 6-sinf o'quvchilarida og'zaki nutq ko'nikmalarini oshirish ularning ilmiy va shaxsiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Bir nechta mavzularni integratsiyalash va munozaralar, taqdimotlar, hamkorlikdagi loyihalar, rolli o'yinlar va texnologiya integratsiyasi kabi turli usullardan foydalanish orqali o'qituvchilar nafaqat samarali muloqotni rivojlantiradigan, balki tanqidiy fikrlash, jamoada ishlash va ijodkorlikni rivojlantiradigan keng qamrovli o'quv muhitini yaratishi mumkin. Ushbu ko'nikmalarni erta yoshda tarbiyalash orqali talabalar kelajakdagi akademik va kasbiy qiyinchiliklarga yaxshiroq tayyorlanishadi.

Foydalanilgan manbalar:

1. Шукурова, М. А. (2021). Анализ специальной лексики английского языка XVI века по аспектам терминологичности. МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА, 4(2).
2. Askarovna, S. M. (2021, March). Comparative investigation on the semantic meaning of some terms of ethics of the XVI-XVII centuries. In E-Conference Globe (pp. 285-287).
3. Shukurova, M. A. (2017). Useful strategies in teaching grammar in english language classes. Міжнародний науковий журнал Інтернаука, (1 (1)), 146-148.

² Askarovna, S. M. (2021, March). Comparative investigation on the semantic meaning of some terms of ethics of the XVI-XVII centuries. In E-Conference Globe (pp. 285-287).

³ Shukurova, M. A. (2017). Useful strategies in teaching grammar in english language classes. Міжнародний науковий журнал Інтернаука, (1 (1)), 146-148.